

“Moderne wiskunde”

Marc Jacobs greep terug naar “Moderne wiskunde” als perspectief. Tijdens zijn middelbare schooltijd werd hij geconfronteerd met die omschrijving, die allerlei nieuwe begrippen in petto bleek te hebben, zoals vendiagrammen, deelverzamelingen en vectoren. Was er dan iets mis met oude wiskunde? Neen, $1 + 1$ bleef 2, maar je kan meer met meer gereedschapskisten vol samenhangende begrippen en instrumenten die in allerlei contexten in de praktijk werken. Die moderne wiskunde introduceerde voor adolescenten een abstracte manier van denken, die toch ook praktisch kan zijn als ze toegepast wordt. Vaak benaderen we het erfgoedveld simpelweg vanuit de verzamelingenleer (met Venn-diagrammen, doorsnedes, unies ...): van de verschillende soorten erfgoed over thematische expertises tot zogenaamde museum- of andere sectoren. Of, al een beetje spannender, vanuit de beeldspraak van een (spannings)veld en vectoren.

Is het momenteel wel nuttig om te komen tot een eenduidige definitie van het begrip ‘erfgoedgemeenschap’? Of is dat eigenlijk ook een abstract instrument om krachten in beweging te zetten of te vatten: translaties te realiseren. Translatie is nog zo’n begrip uit die moderne wiskunde, geometrie met vectoren: om een reeks punten in dezelfde richting te verschuiven of mee te nemen. Tegelijkertijd verwijst dat woord ook naar vertalen. In het licht van de filosofie van Wittgenstein gaf Marc Jacobs toe dat een mogelijkheid bestaat in nastreven van consensus rond begrippen via associaties, creatief met familiegelijkenissen. Door associaties te bundelen (vertalen) wordt dan misschien via consensus een zogenaamde algemene, operationele definitie gemaakt, die kan ingezet worden. In combinatie met het begrip ‘bandbreedte’ kan het ook wel werken: binnen die bandbreedte kan veel gevat en meegenomen worden. Maar misschien kan het nog abstracter en in diverse dimensies tegelijkertijd: maar dat is dan al veel hogere wiskunde.

Het begrip erfgoedgemeenschap werd als beleidsinstrument gelanceerd in een sleuteltekst: “de kaderconventie van de Raad van Europa over de waarde van cultureel erfgoed voor de maatschappij” (Faro, 2005). Beleidsmakers en –beïnvloeders in de Vlaamse gemeenschap haalden daar de mosterd maar creëerden extra bandbreedte in de vertaling naar de beleidscontext in het culturele veld in Vlaanderen. Het woordje “organisaties” werd er bewust in meegesmokkeld. Het Vlaamse cultureel-erfgoeddecreet van 2008 spreekt immers van ‘personen én organisaties die samen een erfgoedgemeenschap vormen’.

Marc Jacobs concludeerde dat het begrip ‘erfgoedgemeenschap’ best een technische term kan zijn: creatief in te zetten om er vanuit een organisatie een verschuiving in de goede richting mee te (laten) realiseren en daarbij zoveel mogelijk elementen uit een veldje mee te nemen in die beweging. Hij pleitte ervoor om het begrip te gebruiken om er een hefboomeffect mee te sorteren om zaken mee in beweging te zetten. Stond het eigenlijk, zo besloot Marc zijn rede, al niet te lezen in de memorie van toelichting bij de conventie van Faro uit 2005 zelf, in een rondslingerende bedenking in die prikkelende spruit uit de schoot van de Raad van Europa: “een erfgoedgemeenschap is dus gedefinieerd als een variabele meetkunde.”(1) Moderne wiskunde dus.

(1) “A heritage community is thus defined as a variable geometry”
<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/199.htm>